

MARINEHISTORISK TIDSSKRIFT

41. årgang

Nr. 1 - februar 2008

ORLOGSMUSEETS MODELBYGGERLAUG

Arrangementer 2007 – 2008

I sæsonen 2007 – 2008 starter medlemsmøderne (onsdagsmøderne) som tidligere meddelt kl. 19.30. Medmindre andet annonceres afholdes alle møderne på Orlogsmuseet, Overgaden oven Vandet 58, Christianshavn.

Det gennemgående tema på sæsonens møder fra september til november 2007 har været værktøj og byggeteknik m.m..

Det første møde i det nye år onsdag den 9. januar 2008 omhandlede traditionen tro fremvisning af egne modeller, - færdige eller under bygning samt et foredrag, der denne aften drejede sig om dioramaer her og i udlandet.

De resterende møder og arrangementer omfatter følgende:

Onsdag den 6. februar 2008 kl. 19.30. Inden- og udenlandske tidsskrifter og håndbøger om modeller og modelbygning v/ forlagsredaktør Poul Henrik Westh.

Onsdag den 5. marts 2008 kl. 19.30. Der har hidtil været annonceret et foredrag om rekonstruktion af orlogsskibet Sophia Amalia fra 1650 i fuld størrelse v/ Niels Probst. Af forskellige årsager har det været nødvendigt at sætte et andet emne på dagsordenen. Nemlig et foredrag om bronzestøbningens mysterier udfra en historisk og praktisk synsvinkel v/ Allan Olsen, der er en af de sidst uddannede bronzestøbere i Danmark. I mange år har han beskæftiget sig med bronzestøbningens historik og gamle metoder, hvilket flere af landets store museer har haft glæde af, bl.a. i forbindelse med flere udgravninger og rekonstruktionsforsøg.

Onsdag den 2. april 2008 kl. 19.30. Generalforsamling og en lille efterfølgende ”historisk beretning”.

Lørdag den 12. April 2008 kl. 09.30. Udflugt til Grib Skov og specielt savværk for at se og høre om Flådeegene v/ skovrider Lars Toksvig og skovtekniker Preben Øland. Mødested: Kagerup station. Egentransport: Gribskovbanen eller egen bil. Tilmelding: Senest torsdag den 10.4.08 til Niels Probst tlf. 45 86 69 83 eller Poul Beck tlf. 43 90 33 29 bl.a. af hensyn til frokostbestilling på Esrom Kloster Cafe.

Fortsættes på inderside af omslag bagerst

MARINEHISTORISK TIDSSKRIFT

41. årgang

Nr. 1 - februar 2008

MARINEHISTORISK TIDSSKRIFT

Udgivet af:

Selskabet
ORLOGSMUSEETS VENNER /
MARINEHISTORISK SELSKAB
Henvendelse vedr. medlemskab/
abonnement til sekretæren Pia
Kvistgaarden: e-mail
kvistgaarden@familie.tele.dk eller
tlf. 4581-6689

ORLOGSMUSEETS
MODELBYGGERLAUG
Henvendelse vedr. medlemskab/
abonnement til formanden Poul
Beck: e-mail:
ombf.formand@sol.dk eller
tlf. 4390-3329

Redaktion: Niels M. Probst (ansv.h.)
Vallerød Banevej 16
2960 Rungsted Kyst
Tlf. 4586-6983
e-mail: *nielsprobst@hotmail.com*

Layout: Tom Wismann
e-mail: *twismann@mail.dk*

Tidsskriftet udkommer fire gange
årligt.
Artikler og anmeldelser, der ønskes
optaget i tidsskriftet, sendes til
redaktionsadressen. Sidste frist
for indlevering af stof er den 10.
i månederne januar, april, juli og
oktober.

**Eftertryk er kun tilladt med tydelig
kildeangivelse.**

Tryk:
Glumsø Bogtrykkeri A/S
Tlf.: 5764-6085, ISO 14001,
Svanemærkelicens 541-445

INDHOLD

Artikler:

Dagbogsoptegnelser fra orlogsgast 3
Rasmus Hansen Rasmussen, no.
182, fra krydserfregatten FYEN på
togtet til Middelhavet 29. oktober
1885-26. marts 1886

Indeks MHT 2003-2007 17

Maritimhistorisk konference midtersider

Forslag til vedtægtsændringer 29

Referat fra møde i repræsen- 34
tantskabet

Indkaldelse til generalforsamling 39
Marinehistorisk selskab/Orlogs-
museets venner

Indkaldelse til generalforsamling 40
Orlogsmuseets modelbyggerlaug

Nyt fra Orlogsmuseets model- 40
byggerlaug

Bog anmeldelse

Den Danske Flåde 42
1850-1943 - som fotograferne
så den
Søren Nørby og Jakob Serup

Korvetterne af TRITON-klassen 44
Flådens Skibe nr. 3
Tom Wismann

Forside: Korvetten FLORA

(Marinens Biblioteks arkiv)

Dagbogsoptegnelser fra orlogsgast Rasmus Hansen Rasmussen, no. 182, fra krydserfregatten FYEN på togtet til Middelhavet 29. oktober 1885 - 26. marts 1886.

Transskription. Originalen er desværre gået tabt.

1885

29. oktober heist Kommando flyttet fra Exerserskibet til *Fyn*, hvorefter der foretoges en tur ud i Sundet og tilbage igjen. Lagde til Ankers paa Rheden.

30. Intet at berette.

31. Admiralen ombord og mønstrede hele Besætningen. Der gaves Salut da han kom til og gik fra Borde. Vi gik paa Dækket og frøs skændig under Paraden.

1. November Kl. 11¼ lettede vi og stod udefter. Kl. 4 lagdes til Anker ved Helsingør.

2. om Morgenen kl. 6 lettede vi igjen og stak ud i Nordsøen, opad Formiddagen begyndte Søsygen at regere.

3. November uafbrudt søsyge. Enhver vil næsten sælge sit Liv for en Skilling. Ingen hverken spiser eller drikker men kaster op.

4. November. Min Fødselsdag men det tegner til en daarlig Fødselsdag, Opkastning fra Morgenstunden. Henad Middag lidt rolig Veier. Lidt bedre tilpas.

5. November alle omtrent raske, mindre Storm end de andre Dage. Ærter og

Forfatteren til dagbogen, orlogsgast Rasmus Hansen Rasmussen

Flæsk til Middag.

6. Solskin og stille. Idag har vi sværget til Fanen. Omgivet af en masse Engelske Fiskere.

7. lagde vi til Ankers ved Coves, en By med en henrivende Beliggenhed paa en Bakke og skraat ned mod Stranden,

smukke grønne Plæner og Villaer mellem hinanden. Den egentlige By kan ikke ses herfra. Ved Indseilingen hertil passerede vi to faste bepansrede Forter.

8. Søndag, fersk Suppe. Her har været en dansk Skipper ombord som ligger her paa Rheden. Stadig Taage her paa Pladsen.

9. Idag Kul ombord.

10. Kl. 12 lettede vi igjen og passerede umiddelbart efter Ruinerne af 2 gamle Fæstninger om Bagbord og om Styrbord en i Forsvarsfuld Tilstand værende Fæstning. Iaften er det Mortensaften men der vanker vist ingen Gaas. Kørerne gaar ude endnu her på Kysten.

16. Hele denne Uge er gaaet temmelig ensformig da vi stadig kun har set Himmel og Hav. Sidste Nat og i Dag har det stormet en Del saa vi stadig er i en slingrende Bevægelse uden at være i Stand til at staa Ret et eneste Øieblik. Idag har vi faaet Klipfisk og Risengrød til Middag, det er noget af det Delikateste vi faar hele Ugen. Vejret er jo temmelig mildt, langt bedre end hjemme i Danmark paa denne Aarstid, men vi er jo ogsaa langt mod Syd, vi er vist snart ved Lissabon. Jeg har I dag maatte tage mine Støvler af og mine Sko paa fordi jeg ikke kunde gaa med dem længre for Varme.

18. Idag er vore Tegnestifter blevet taget fra os saa nu maa vi skrive med Blyant fordi at nogle har tabt Tegnestifter

paa Dækket som saa er traadt ud saa der er en hel Del Plætter hvilket jo ikke ser godt ud. Igaar var det stærk Storm. Idag mere rolig og Solskin.

19. kom vi til Ankers ved Lissabon. Det er en stor By, efter hvad man kan se.

20. I dag var her fremmede Offiserer ombord for hvilke der blev afgivet Salut. Byen ligger smukt paa en Skraaning lige ned til Havnen, Man kan ikke se dens Udstrækning. Tilbage paa den anden Side af os kan man se ind i Landet, som er Bjerge og Dale saa langt man kan se.

21. var jeg i Land og saa denne mærkværdige By med dens steile snavsede Gader og lurvede klædte Befolkning. Mulæsler var særlig stærk repræsenteret.

22. en dansk Dame ombord til Gudstjeneste.

24. den danske Konsul ombord, og der Salutedes for ham.

25. lettede vi og stod lidt udefter men maatte kaste Anker igjen paa Grund af Lavvande.

26. lettede vi igjen og stak i Søen, der er en Del Søsyge.

28. passerede vi Strædet ved Gibraltar straks ved Indseilingen var det klart Veier men blev Efterhaanden taaget. Man kunde se Bjergtoppene over Skyerne. Det er deiligt mildt Veier det er næppe saa mildt hjemme i Danmark.

29. Stadig Taage, stadig Brølen. Natten

mellem 27-28 iagtog vi en masse Stjernesked, en halv Snes ad Gangen, det var meget interessant at se.

3. Desember passerede vi en Klippeø ved Navn Galitta.

4. Desember seilede vi hele Dagen langs med Afrikas Kyst. Vi kan se ind i Land det er et Bjergland.

5. passerede vi en Klippeø ved Navn Pantelarve som benyttes som Forbryderkoloni. under England. Man kunde se en hel Del smaa Huse som Forbryderne boede i.

6. Desember kom vi til Malta. Byen hvor vi ligger heder Le Valette.

7. det smukkeste Veier vi endnu har havt paa hele Togtet det er en Varme som ved St Hans hjemme. Havnen her er lukket til tre Sider den er dannet af Naturen saadan. Her er stærk befæstet. Her ligger en Mængde Orlogskibe i Havnen blandt andre et med 3 Batterier. I Nat da jeg var paa Vagt stod jeg og frydede mig ved Sang og Musik fra Forlystelsessted lignende Thalia eller Kisten derhjemme, dets aabne Vinduer vendte lige ud mod Havnen. Her er ikke Ro hele Natten men Færgebaadene farer frem og tilbage uafbrudt. Byen ligger meget høit men dens Udseende r næsten ikke til at beskrive den er jo bygget paa en Klippe. Enkelte Steder kan man se opdyrket Land, men det ser skaldet ud.

8. var jeg i Land. Det er en mærkelig By. Jeg kom gjennem en Port lang vælvet som var udhugget i selve

Klippen. Husene ere alle byggede af Sandsten og saa er de flade ovenpaa. Gaderne er meget steile i Reglen ikke Brolagte i Midten men Fortovene ere dannede af Trappetrin. Der er mange

Der eksisterer desværre ingen billeder fra krydserfregatten FYENS togt i 1885-1886, men her er FYEN fotograferet på Holmen før togtet til Dansk Vestindien i 1895. (Orlogsmuseets arkiv)

smukke Huse. Der er en Masse Munke og Nonner. Der bruges udelukkende Tohjulede Vogne med Mulæsler for til Fragt eller Arbeidskørsel.

12. idag er det en Kulde som jeg ikke

havde troet det kunde være her, Chefen er syg, og har været i flere Dager. Idag der skrevet paa Tavlen at Korvetten bliver liggende her indtil videre, efter Bestemmelsen skulde vi have seilet i Dag.

13. I dag er det igjen pænt Veier og Solskin.

Efterskrift.

Kl. 2 fik vi den sørgelige Efterretning at vores Chef er død (Kommandør H.G.F. Garde (1825-1885) døde da en forkølelse udviklede sig til en lungebetændelse (TfS 1887, s. 17)).

14. Om Aftenen var vi inde i Chefens Kahyt allesammen for at se ham for sidste Gang. Det var et høitidelig Øieblik. Offisererne stod Ret omkring hans Kiste, med Floromvundne Sabler mens vi passerede forbi.

15. Blev vores Chef begravet. Det var et meget uheldigt Veier med store Regnbyger hele Formiddagen. Først blev der afsunget en Salme og bedt en Bøn, midt under det kom der en Forfærdelig Haglbyge. Saa blev han sat Overbord og seilet i Land hvor en Masse Engelske Militære stod opstillede, der sagdes 3000 Mand. Disse gik saa foran os en Tid til vi naaede i Nærheden af Kirkegaarden saa stillede de op paa begge Sider af Veien lige ned til den. Der blev spillet Sørgemarch hele Veien. Han blev trukket af Engelske Marinesoldater på en Ligvogn som var laaant fra et af de Engelske Skibesom ligger her i Havnen. Da vi kom ind paa Kirkegaarden blev

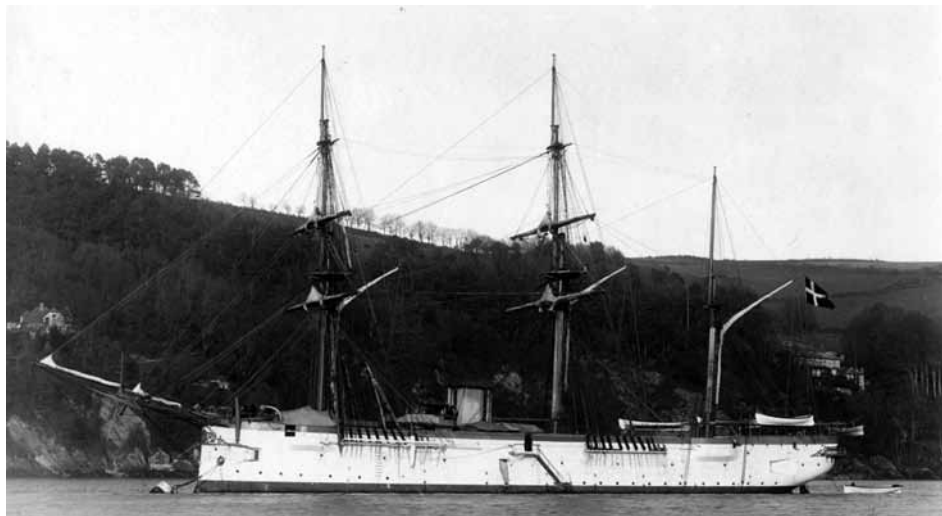
vi stillet op med Front mod Graven og præsenterede Gevær og saa var der en 2 -3 Engelske Præster der læste Noget som vi jo Naturligvis ikke kunne forstaa. Derefter afskød vi 3 Salver over Graven og saa var Høitideligheden forbi. Saasnart vi kom udenfor Kirkegaarden blev der spillet en rask March af vor egen Musik, men ellers blev vi fulgt til Havnen af et Engelsk Musikkorps paa ca. 50 Mand, under et øsende Regnveier og i et skrækkeligt Søle. Gader Bygninger og vistnok hele Øen bestaar jo af fin Gulaktig Sandsten og altsaa bliver der i Tørt Føre slidt ligesom en Masse Melstøv af Gaderne. Dette bliver i Regnveier til en Deig og i Dag et Lag paa 2 á 3 Tom, som vi maatte vade igjennem i rask March saa enhver nok forstaa hvordan vi kom til at se ud. Vi maatte vadske baade Sko, Strømper og Benklæder da vi naaede ombord. En Ting endnu vil jeg bemærke nemlig at Løitnant Hovgaard der med 10 Ordener hvilket ingen af alle de Engelske Offiserer der var tilstede kunne møde med.

16. seilede vi fra Malta saa nu ligger vores Chef alene deroppe, ja der er ganske vist tre Mand af vores paa Hospitalet.

19. og 20. passerede vi stadig en Masse Klippeøer større eller mindre og alle sammen vistnok ubeboede.

21. kom vi til Ankers i Piræus, det er en Forstad til Athen som ligger lidt længer inde, vi faar vel nok Lov at komme derind Siden.

FYEN fotograferet ud for Dartmouth, England, i 1896. (Orlogsmuseets arkiv)

22. var Hs Mjs Kong Georg og Dronningen samt 5 af deres Børn her ombord, der blev naturligvis Saluteret saavel herfra som fra de andre Orlogskibe som ligger her i Havnen. Her ligger for Tiden en Franskmand og en Russer. Russeren kom ind samtidig med Os.

24. Smukt Veier. Solskin. Kong Georgs Fødselsdag. Juleaften, vi fik Risengrød og Lammesteg samt Punch.

25. Juledag. Musikken blæste i Morges tidlig et par Vers af "Det kimer nu til Julefest". Senere op ad Dagen Guds-tjeneste. Graaveier og temmelig kølig. Drengene herfra var inde hos Kongen til Juletræ i Aftes.

26. Vores nye Chef (Kommandør G.J.G. Mac-Dougall, 1828-1894) kom ombord. Vi havde travl med at

arrangere til Julefest om Aftenen.

Kong Georg giver nemlig Juletræ med Gaver til hele Besætningen. Vi havde hele Dækket lukket med Seil.

Juletræet stod agter ude over Storlugen som var lukket, det er meget smukt, behængt med Appelsiner, Æbler, Sukkerstads o.s.v. Jeg var Egenhændig med at pynte det. Desuden var der pyntet med Flag og Grønt over hele agterdækket. I Mørkningen ankom Kongen og Dronningen og nogle af deres Børn, deriblandt Tronfølgeren. Tillige var der en Sø- og en Landoffiser. Om Aftenen var her oplyst med Elektrisk Lys. Der var arrangeret et Optog. Underoffisererne, meget komisk sammensat, der var alle mulige folkeslag repræsenteret. Selv Pjerrot manglede ikke. Optoget marcherede

et par Gange rundt paa Dækket med Musik og en lille Suar[?] som de bar i en Tønde. Derefter dansede vi allesammen rundt om Juletræet, Offisereme med. Saa fandt Lodtrækningen Sted hvorved hver Mand fik sin Gave der var mange forskellige Ting, Portrætter, Portemonæer, smaa Børnesko, Fyrtøi o.m.a. Derefter blev der afsunget et par Sange som var forfattet i Dagens Anledning, og saa begyndte Dandsen hvori Kongefamilien deltog. Dandsen varede et par Timers Tid under hvilken Pjerrot og en Amagerbonde underholdt Puplikum paa det bedste. Kongen morede sig meget over dem. Saa begyndte de at kaste nogle Appelsiner ud blandt Os, men vi fik snart Lov til at storme Juletræet og der havde en nær bleven kvalt under det, en Dreng fik beskadiget en Haand saa Offisererne maate til at jage os op igjen.

Kl. 11. forlod Kongefamilien Skibet. Saa tog vi Seilene ned og saa var Festen forbi.

28. havde vi Snestorm her og en bidende Kulde. Altsaa er her i Middelhavet ikke altid varmt.

29. var vi i Land og havde Skyde- og Marchøvelser, det Terrain hvorpaa vi var bestod udelukkende af Sten som dannede Huler og Fordybninger Bakker og Dale. Hist og her voksede der nogle Wilde Urter. Et enkelt Sted paa en lille Strimmel var der saaet Rug eller Hvede hvad det nu var. Der laa nogle Smaahuse.

30. Iland igjen til Skydeøvelser.

Temmelig ordentlig Veier. Inden vi tog hjem om Eftermiddagen reiste vi en stor Stenbunke til Erindring om vort Besøg. Det var paa Captain Caroc og Løitnant Hovgaard's Opfordring. Der laa nogle Grækere og kogte deres Middagsmad eller Kaffe hvad det var for noget akkurat som man kan tænke sig vore Forfædre har gjort hvor man nu finder de bekjendte Køkkenmøddinger.

31. havde vi et øsende Regnveier. Om Aftenen fik vi hvær et Sigtebrød. Det var ganske vist ingen flot Nytaarsaftensmad men vi var glade derved som Børn ved et Stykke Sukker begrundet paa at vi ellers kun faar disse tørre haarde Kiks at gnave.

1886

1. Januar. Om Morgenen Kl. 5 ved Udpurring blæste Musikken en Salmemelodi. Længere hen paa Morgenen Salut for en Østerigs Orlogsmænd som kom ind. Kl. 10 kom Kongefamilien Ombord og overværede Gudstjenesten. Om Eftermiddagen var vi i Land (2det Skifte). Vi kørte med Banen herfra Piræus til Athen. Jeg var oppe og saa det verdensberømte Tempel Anropolis eller Ruineme af det. Tyrkerne skød det jo ned 1873. Det har uidentivl været meget Smukt. Det er bygget af bar Marmor. Der staar endnu mange Kolosale Søiler, men de er meget beskadigede, man kan tydelig se hvor hver Kanonkugle har slaet, der er som en Blomst eller Stjerne. Men ellers laa der store Bunker af Marmor

som var slaaet i Stykker. Der var ogsaa mange Sten som havde beholdt deres Form, mange fint tilhugne med Snirkler og alle Figurer i Mennesker og Dyreskikkelser. Templet er bygget paa en høi Stenklippe saa man er over Byen der oppe. Det har kostet meget Arbeide at faa slæbt saadan en Masse Marmor derop. Der var flere udhulede Sten og laa hist og her som uden tvivl havde været til Døbefond, Vievandkar og lignende. Et Sted inde i et firkantet Rum laa en Altertavle meget smukt udhugget med et Kors foroven. Det skal jo efter Beskrivelsen været bygget for 4000 Aar siden saa der kan man se at Grækenland har været langt fremme paa den Tid, men vil jo paastaa at det er gaaet langt tilbage siden den Tid. Der var flere murede Grave som stode aabne og som vare fyldte med Menneskeben. Man kunde tydelig se Pandeskaller saavel som større og mindre Ben ligge dernede. Nu er det hele kun en sørgelig Ruin. I selve Byen var jeg ikke ret meget eftersom vor Landlov kun var saa kort men den ligner i Grundtrækkene de andre Middelhavsbyer som vi har været i. Gaderne er ikke Brolagte og saa var der meget smalle Fortouge saa 2 Mennesker somme steder ikke kan komme forbi hinanden.

Der er en Masse Udsalg paa Gaden af Frugter, Nødder, Appelsiner, Figner og lignende. Man ser Folk Voksne saavel som Børn gaa og spise disse Sager paa Gaden hvilket man jo vilde le ad hjemme for de Voksnes Vedkommende.

Ligeledes sidder Folk paa Gaden og koger og steger alle slags. Kager, Kaffe eller hvad det er for noget Bras. Jeg har aldrig kjøbt noget af den Slags. Haandværkere af alle Slags har deres Værksteder ud til Gaden eller sidder paa Gaden og arbeider. Til Arbeidskørsel bruges 2 Hjulede Kærre og Heste eller Muldyr. De mishandler og overlæsser Dyrene skammelig. Der er vist ingen Dyrebeskyttelsesforening. Skopudsere grassere stærkt. Staar man stille et Øieblik er man omringet af et helt Kompagni af disse smaa sorte Fyre. Denne Beskrivelse passer omtrent paa alle Middelhavsbyer ialtfald dem vi har været i hidtil. Piræus er akkurat det samme.

2. lettede vi mellem 8 -9. Vi skal en lille Tour til Smyrna. Tordenveier og Regnbyger af og til. Vi seiler mellem Klippeøer, saa vi har Land tæt til begge Sider bestandig.

3. Kl. 3 kom vi til Ankers ved Smyrna. En lang Strækning før vi kom herind kunde vi se en masse Telte inde i Land langs med Kysten. Det er rimeligvis Fiskere der bor. De ligner Leiertelte derhjemme. Byen har en temmelig stor Udstrækning. Langs med Havnen med flotte malede 2 og 3 Etages Bygninger og en mængde mindre Huse helt op ad Bjergene. Paa Toppen af Bjergene ser man ligesom Ruinerne af nogle Bygninger. Maaske har Byen ligget deroppe før. Langs med Havnen gaar Sporvognen og saa ser man af og til nogle Kameler gaa derinde.

Indseilingen hertil var meget smuk med mange smukke Haver med Træer og Plæner ned til Kysten og helt op ad Bjergene. Selve Bjergtoppene var bevoksede med Grønt.

5. fik vi Kul ind. En Tyrkisk Storvisir eller hvad det var for en var Ombord.

kan kalde Skørtebukser og røde Huer. 8. havdevi Skydeøvelser. Kanongeværer ladede med Skarp, vi skjød efter nogle Tønder som var kastet over Bord. Om Eftermiddagen havde vi klar Skib.

9. kort før Middag kom vi til Anker ved Piræus igjen. Straks efter kom

Dæksfoto fra krydserfregatten FYEN. (Marinens Biblioteks arkiv)

Der blev Saluteret for ham. Han havde en Tjener med, saa sort som Ibenholt.

6. Straks efter Middag lettede vi Anker, det er et deilig Veier i dag. Man kan næsten staa i Solen og blive doven.

I Formiddags var her en Del flotte Damer og Herrer ombord. Officererne var i Land i Aftes og havde et Vildsvin med ombord. Slagteren har i Dag taget Skindet af det. I Eftermiddag har Kongens Kvarter Tøiestersyn. Mange af Tyrkerne her gaar med hvad man

en af Eleverne ombord som kom paa Hospitalet paa Malta. En af dem som kom paa Hospitalet her i Piræus er død. Her var nogle Østerigske og Franske Officerer ombord.

10. Regn og Torden næsten hele Dagen. Her var 2 Østerigske Musikere ombord som musiserede sammen med vore Musikere.

Om Aftenen var Kongen, Dronningen, en Prins og en gammel Dame her Ombord. Nogle af Underofficererne

og Elever spillede et par Stykker paa et dertil indrettet Theater. De høie Gæster morede sig meget derover lod det til. Jeg havde en udmærket Plads lige ved Siden af Kongen. Der var anbragt Elektrisk Lys ude paa Nøkken af Storraaen om Styrbord. Kl. Omtrent 12 forlod de fremmede Skibet.

13. Grækernes Nytaarsdag. Her flages fra alle Orlogskibe som ligger her, saa det ser meget høitidelig ud. Præsis paa Slaget 12 Salutedes der fra alle Orlogsskibe saa man skulde tro at vi var et stort Slag. Her er en Masse fremmede Ombord her i dag saavel Militære som Civile, nogle i brogede Nationaldragt andre i Elegante Parisermoder, her er Damer saavel som Herrer.

14. var Kongen og Kronprinsen Ombord. Civilklædte.

15. fik vi 3 store Marmorstene ind, de er efter hvad der bliver sagt skænket af Kong Georg til Christiansborg Slot.

16. var de Ombord igjen.

18. var Kongen, Dronningen, Kronprinsen og 2 Prinsesser Ombord. Skolen var oppe og havde Exersits for dem og derefter tog de en Tour i vores Dampbarkasse.

20. Om Formiddagen var en Fransk Admiral Ombord, om Aftenen var Kongen, Dronningen, Kronprinsen og en Hofdame ombord. Officererne gav en Middag til Afsked.

21. Kl 4½ lettede vi Anker og gik fra Piræus. Vi havde ligget der saa længe at vi næsten følte os som hjemme der. Ved Middagstid kom Kongefamilien

Ombord og de forlod ikke skibet før i sidste Øieblik. Det havde allerede sat sig i Bevægelse før de gik ned i Dampbarkassen. Det gjorde dem vist meget ondt at tage Afsked og der er vist heller ikke Mange her ombord som ikke holder af Dem. Chefen udtalte da De gik et "Gud bevare Kongen af Grækenland og hans Dronning" som gjentoges af Besætningen. De seilede udenfor Havnen og gik i Land ved en Sommerpavilion der tilhører Dem og stod og hilste et sidste Farvel og en Del af vores Besætning var oppe i Vantet og vinkede med Huerne, vi salutede desuden da vi gik, og Musikken paa den Franske Orlogsmand spillede Kong Kristian stod ved høien Mast, da vi sejlede forbi.

22. passerede vi Kreta og havde første Gang Bauner Bramrær oppe desuden heiste vi Skruen som sædvanlig ved Musik.

24. havde vi Skydeøvelser med Brandrørgranater.

25. kom vi til Ankers ved Alexandria. Havnen er temmelig stor, et langt Stykke udenfor Byen er den beskyttet af en Mur om man kan kalde det saaledes, den af Betonblokke men de er ikke regelmæssig byggede men ligger hulter til bulter. Paa den modsatte Side er bygget en Bro langt ud i Vandet lignende Kvæsthusbroen men den er meget større. Khedivens Palads ligger her ud til Havnen, et temmelig stort Bygningskomplex. Tvende Partier byggede i Rundbuestil som

Panoramabygningen i Kiøbenhavn rager op over de andre. Desuden ser man en Del Murværker vistnok Fæstningsværker for en del nedskudte under Bombardementet 1883. Et høit Fyrtaarn ligger her. Her ligger Engelske Franske og Amerikanske Orlogsmænd foruden Tyrkiske, saaledes ligger her et stort Tyrkisk Pacha-Skib om Bagbord tæt ved. Her kommer en masse Kadreiere om bord om Middagen, alle med Skørtebukser og røde Huer. I det hele taget ser man ikke andet Hovedbedækning. Den bærer Admiraler saavel som den menige Soldat ja her er jo ogsaa Folk som er fuldstændig Europæisk klædte. En Del af Dem taler forstaaeligt Dansk. Her har hele Tiden været Varmt, midt paa Dagen er Solen ligefrem brændende. Her ligger en Mængde Veiermøller af samme Slag som i Portugal. De er murede og saa er der 8 Vinger paa.

27. 28. 29. havde vi Examen.

29. var jeg i Land men værre Spektakel har jeg endnu aldrig hørt eller set. Folk ligefrem overfaldt Os da vi kom Iland de rev og flaaede i Os som vilde. Indbyrdes sloges de om Os ogsaa fordi de vilde være Fører for Os for at tjene et par Skilling. Vi havde en Flok bagefter Os et langt Stykke ind i Byen med Æsler som de tilbød Os at ride paa. Vi var ude ved Nilfloden og vi så en Underjordisk Hule i Jorden som sagdes at være Josefs Kornmagasin. Tætved stod en Mægtig høi Granitsoile som var dannet af en eneste Sten. Det har

været et meget vanskeligt Arbeide at få reist den. Der laa en Kirkegaard derved og med meget simple Monumenter. Der sad Grædkoner og sørgede over deres Mænd.

29.2 paa Hospitalet. De fleste af de Indfødte gaa Barfodede og saa med Skørter. De kan snyde saa meget de vil for de har alle mulige Slags Penge. Vi har faaet en Masse Kobberpenge som vi ikke kunde blive af med.

30. var her nogle Amerikanske Marinere Ombord, danske af Fødsel og saa var her en hel Del Herrer og Damer som fik en Svingom efter Musiken tillige med vores Officerer.

31. gik vi fra Alexandria.

3. Februar trak dem der er udtaget til Overkonstabler.

5. passerede vi gennem Messina-Strædet som adskiller Cicilien og Italien. Midt i Strædet ligger Byen Messina i Cicilien og ligeoverfor paa den anden Side ligger ogsaa en By som heder [ulæseligt]. Herforbi passerede vi om Natten. Der var Jernbane anlagt langs med Kysten i Italien, vi saa Toget dampede afsted. Kort før vi naaede Strædet passerede vi det Ildsprudende Bjerg Ætna, det røg af det.

6. passerede vi en Klippeø Kapri meget nær med steile Vægge meget høie. Det var meget Interessant at se, midt paa Øen var der noget bebygget, der var nemlig noget Fladland. Om Eftermiddagen kom vi til Ankers i Neapel.

7. kom en af dem ombord som kom paa Hospitalet paa Malta. Den

anden var død. Her var nogle danske Haandværksvende ombord som arbejder her i Byen.

8. var en Italiensk og en Amerikansk Admiral Ombord.

9. var 2det Skifte i Land inde paa Muren som er bygget for at beskytte Havnen og vadske Overtræk. Vi blev dygtig gennemblødt da den sterke Storm drev Spildevandet tilbage høit tilveiers lige op paa os. Vi fik tillige Kul ind.

11. var hele Dronningens Kvarter i Land.

12. var Kongen's i Land, og der kom 2 Mand ind paa Hospitalet. De benyttede kun Drengene her til Kularbeidere, de havde ganske smaa Kurve og bar Kullene i. Neapel jo henregnes til en af de smukkeste Byer som vi har været i. Der er brede renlige Gader og mange smukke Bygninger, aabne Pladser, Torve og lignende. Sporvogne og Omnibusser i Mængde saavel som en Masse Herskabskøretøier. Der var meget mere Kørsel paa Gaden end hjemme i Kiøbenhavn. Paa et meget høit Punkt midt i Byen ligger et gammelt Kloster som nu benyttes til Kaserne. Byen har et Museum med Billedhuggerarbeide og Malerier samt en Samling af Udgravninger fra Pompei. Ligeledes var hele Pompei Modelleret i Kork saaledes som den har set ud før Jordskjælvet. Vi har smukt Veier i disse Dage.

14. om Morgenen lettede vi Anker og gik fra det skjønne Italien. Vi passerede

hele Dagen en Mængde øer blandt andre den saa sørgelige bekjendte Ø Ischia som hjemsøgte af et frygteligt Jordskjælv i 1884 hvor mange Mennesker mistede Livet. Vi var hele Tiden i Neapel beleiret af en Masse Kadreiere, men de maatte ikke komme Ombord og saa laa de og handlede ind af Portene som de heller ikke maatte.

15. om Formiddagen havde vi klart Skib og Skydning, Brandrørsgranater og Krigsladning. Om Eftemiddagen passerede vi Øen Monte-Christo hvor Greven af Monte-Christo i sin Tid boede. Det er en meget høi Klippeø. Man kunde se nogle enkelte Huse derinde, men om der bor Mennesker nu er jo ikke godt at vide. Ligeledes passerede vi Elba hvor Napoleon den store blev født. Den er mere bebygget end hin. Tæt ved Elba ligger en Ø som bestaar af Fladland, den var en interessant Modsætning til hvad vi ellers pleier at se her i Middelhavet. Den var en del bevokset med Trær og Buske og bebygget og hedder Cheronova. Disse tilligemed flere andre Øer havde vi om Styrbord og passerede dem temmelig Nær, samtidig kunde vi om Bagbord se Land men længere borte nemlig Korsika.

16. om Morgenen kunde vi igjen se Korsika som er Høiland. Om Formiddagen havde vi Præsentation for Chefen med Kanon og Geværerexersits.

18. Havde vi nogle Øer om Bagbord ved Navn Menorke, Majorjka, Iocike, Dragonova.

19.-20. seilede vi langsmed Spaniens Kyst sommetider tæt indtil. Her er mange Skibe baade Seil og Dampskibe og Fiskerbaade rundt omkring os. Sommesteder kan vi se langt ind i Landet, det er interessant at se det er som lutter Muldvarpeskud, men de er jo noget store. Det er om Styrbord vi har Land. Vi har nesten hele denne Uge seilet med Seil alene. Det er den længste Tur vi har seilet. Vi har havt en udmærket Vind og ellers deiligt mildt Veier og Solskin. Idag er det Lørdag og Dronningens Kvarter har Tøiefersyn.

21. om Eftermiddagen passerede vi Strædet ved Gibraltar. Det er altsaa omtrent 3 Maaneder siden vi seilede igjennem her før. Gibraltar er en høj Klippeø befæstet til alle Sider. Den ligger paa den Side ad Middelhavet til. Paa den anden Side af Strædet ligger ogsaa en Fæstning og en lille By. Ved Gibraltar ligger en Del Orlogskibe. Engelske naturligvis. Fæstningen er jo i Engelsk Besiddelse og England er paa den Maade Enehersker over Middelhavet. Om Styrbord var vi nærmest ved Land. Det var et meget smukt Parti. Landet skraanede ned til Kysten omtrent lige ned til Vandet, og de grønne Græsmarker skilte ad ved levende Hegne lignende Buxbom eller saadan noget. Man kunde se en del røde Køer gaa og græsse derinde. Vi løb en stærk Fart gjennem Strædet, Maskinen gik 70 Omdreininger i Minuttet, hvistnok det meste den har gaaet hele Turen. Den kan gaa med 85

Omdreininger.

Kl. 5 var vi ude af Strædet, altså ude af Middelhavet, og de af os som er her Ombord kommer vel næppe her mere.

22. Idag har vi haft Seil nørre hele Dagen. Vandet er saa Stille og saa glat som et Speil, som det et par Gange har været i Middelhavet. I Middags saa vi en Masse Springere, nogle Fisk paa ca. 2 Alen lange som springer ovenfor Vandet af hvad Grund er mig ubekjendt. Ligeledes saa vi et Par Søpadder. Det er Skaldyr hvist meget lig Skilpadder som vi har en Del af her Ombord som blev kjøbt i Alexandria.

28. Idag er det Søndag. Vi har faaet Presserve til Middag, ellers er der intet videre at bemærke. Vi gaar med Seil og vi har kun havt Damp oppe en Dag hele Ugen. Dronningens Kvarter har Frivagt i Eftermiddag. Nogle ligger og sover, nogle sidder og spiller Kort, andre sidder og taer dem en Bid Brød og en Sjat Vin. Atter andre skriver eller læser, nogle klipper og barberer, andre stopper Strømper og børster Sko. Paa Dækket taer de Læseil ned og Agter ude spiller Musikken yndige Dansestykker.

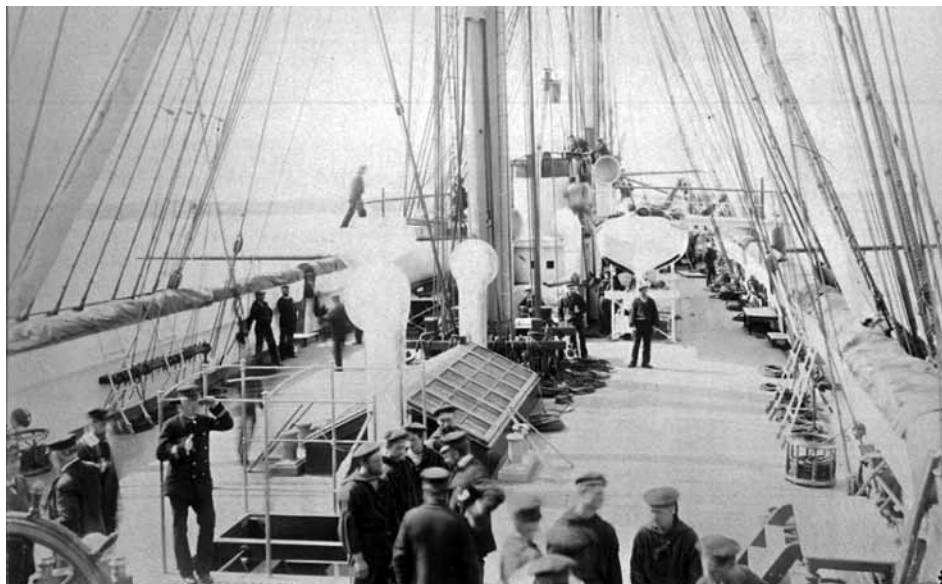
2. Marts kom vi ind til Portsmouth. Vi ligger langt ude saa man kan ikke se meget til Byen, men der er vist ikke meget mærkeligt ved den. Nu kan vi begynde at mærke at vi nærmer os gamle Nord. Vi har hele Tiden gaaet barfodet om Morgenen under Spulingen, men her kan vi daarlig holde Varmen med Strømper og Støvler paa.

4. fik vi Kul og Vand ind. Vi havde Øvelse med at tage Fokkeraaen ned. Løitnant Lønke og en Sømand kom paa Hospitalet.

7. Idag er det Fastelavns Søndag, men vi faar nok ingen Boller. Om Aftenen fik vi Punch.

purret ud og sendt i Land til Ildløs. Det kan nok være at vi kom i Kludene i en Fart da vi hørte at vi skulde i Land. Hurtig kom 2 Sprøiter ned paa Isen som ligger rundt om Skibet. En Seising stukket paa en 6 – 8 Mand fat i hver Sprøite og af sted gik det i fuld Galop.

Dæksfoto fra krydserfregatten FYEN. (Marinens Biblioteks arkiv)

8. Om Morgenen tidlig lettede vi Anker, lige til Aften passerede vi Dover. Aftenen, Kl 11½. Vi har en Masse Fyr, Fyrtaarn og Seilere paa begge Sider af Os. Det er en bidende Kulde.

12. Lige i Mørkningen kom vi ind til Christiansand. Vi havde Besvær med at komme ind paa Grund af Is. Vi maatte flere Gange bakke og tage Tilløb for at komme igjennem. Vi gik med fuld Kraft.

14. om Morgenen 3½ blev 2det Skifte

Et Par Mand løb foran med Lanterner. Nogle var forsynede med Øxer klar til at slaa ned paa det brændende Hus hvis det forlangtes. Det Hele var imidlertid Omsonst thi Ilden var Allerede slukket da vi kom derind. Der var en Bunke Mennesker samlede derinde baade Gutter og Jenter. Disse sidste var meget stadselig pyntede forsynede med Muffer og laadne Kraver, kort sagt de saa meget godt ud ved Lys, en deilig sund Kulør havde de. Da vi havde gaaet

og drevet lidt om derinde blev vi sendt hjem. Jeg havde min Øxe paa Nakken uden at have havt Brug for den. Og vi kom saa betids Ombord at vi kunne faa Tid til at vadske os ordentlig hvad vi jo ellers sjælden har, særlig kniber det med at faa reddet noget fersk Vand. Henad Formiddagen blev den ene Faldrestrappen flyttet hen til en af Portene og en Mængde Mennesker som havde forsamlet sig uden for paa Isen fik Lov at gaa Ombord og bese Skibet. Særlig interesserede vore Bagladekanoner dem. Efter hvad de sagde er Bagladesystemet ikke indført i Norge endnu. Der var en Del Soldater Ombord, deriblandt nogle som havde Filthatte med næsten en hel Hestehale i. Udenfor stod nogle Mænd iført Nationaldragt. Det var en hel Klædning, sammenhængende Bukser og Vest ud i et. Foran paa Brystet var de forsynet med en Mængde blanke Spænder og Knapper. Byen har en Kirke med et høit Spir, alle Husene ere byggede af Træ saa naar der kommer Ild i dem kan der jo let blive Fare for hele Byen. Man har jo før hørt at hele Norske Byer er brændte. Havnen er et helt Indelukke mellem Fjeldene eller Klipper hvad man nu vil kalde dem, med en smal Indseiling saa her er helt Læ herinde. Fjeldene som for Størstedelen bestaar af en rødlig Stenmasse er bevoksede med smaa Gran og Fyrretræer. Kl. 1 lettede vi Anker og nu gaar Reisen hjem ad til gamle Danmark og til alle

vore Kære. Klokken er straks 5 da jeg sidder og skriver disse Linier og det er straks mørkt. Vores Underlæge og en Mand paa Hospitalet her.

15. Sent om Aftenen kom vi ind paa Københavns Rhed. Der har hele Tiden været en Del Drivis i Kattegattet og Sundet. Lige i Mørkningen passerede vi Kronborg.

16. Om Morgenen gik vi ind i Flaadens Leie. 2det Skifte Skansevagt var sidste Gang omklædt og oppe og præsenterede for gamle Dannebrog med samt Musikken. Jeg var blandt dem. Allerede om Eftermiddagen begyndte vi at rigge af.

26. blev vi permitterede. Den Dag vi alle havde længtes efter om vi end har havt det meget godt Ombord saa har vi dog ikke den Frihed som naar vi er vor egen Mand. Man saa kun Glæde-straalende Ansigter undtagen fra dem der maatte blive tilbage som Overkonstabler. De saa med vemodige Blikke efter deres bortdragende Kammerater. Alle vi Mennesker som nu i 7 Maaneder har levet og virket under samme Forhold uden Standsforskell de skal nu om nogle faa Timer splittes ad til alle Sider til deres saavidt forskellige Stillinger i Livet og det er kun de færreste af Os der ser hinanden mere.

Rasmus Hansen Rasmussen

MARINEHISTORISK TIDSSKRIFT

Index til 36.-40. årgang 2003-2007

Redaktion: Niels M. Probst (ansv.h. redaktør) Tom Wismann (Layout)

Indhold

Artikler og anmeldelser (forfattere alfabetisk, titler kronologisk)

Emner:

Søværnet og dets tjenestegrene.....	17
Historiske behandlinger, længere eller kortere tidsrum.....	18
Søkrigshistorie.....	19
Skibstyper, deres historie og grupper af fartøjer.....	20
Enkelte skibe.....	20
Skibsmodeller og portrætter.....	22
Enkeltpersoner.....	22

Artikler og anmeldelser (ordnet efter forfattere).....23-28

Artikler og anmeldelser

(forfattere alfabetisk, titler kronologisk)

*Indlæg af forskellig art, som ikke kan henføres under artikler

Søværnet og dets tjenestegrene

Grooss, Poul anm.

Herholdt Jensen, Per: Atlantsejlerne - Flådens

inspektionsskibe i 100 år.....2/2006 p. 34-36

Probst, Niels M. anm.

Thiede, Sven Eigil: Dansk Søartilleri 1860-2004.....3/2004 p. 28-30

Nørby, Søren: Danske Ubåde 1909-2004.....4/2005 p. 28-31

- Thiede Sven Eigil*
 Dansk Søartilleris nyere historie 1860-2004.....1/2005 p. 3-20
- Wismann, Lars*
 Marinens elevskole 1867-1932.....3/2006 p. 3-19
- Wismann, Tom*
 Borgsted Batteri.....3/2007 p. 44-45

Historiske behandlinger, længere eller kortere tidsrum

- *Frantzen, Ole L.*
 Den danske flådes historie.....4/2004 p. 32
- Grooss, Poul* anm.
Lauring, Kåre: Københavns Havn 1840-1940 – som fotografierne
 så den.....1/2007 p. 37-38
Churchill, Winston S.: Erindringer om Den Anden Verdenskrig..3/2007 p. 42-43
- Haslund Hansen, Hanne (Seerup, Jakob red.)*
 Von Haven's rejse med orlogsskibet GRØNLAND.....4/2005 p. 3-19
- Jacobsen, Per*
 Søridderne på
 Malta.....4/2004 p. 3-21
- Jensen, Jørgen H.*
 En uheldssvanger jomfrurejse (korvetten NAJADEN 1820-21)3/2006 .....p. 32-34
- Lisberg Jensen, Ole*
 *Orlogsmuseet og fremtiden.....4/2003 p. 112-114
- Nilsson, Lars*
 Den danske flåde i 1700-tallet – En ny vinkel.....1/2004 p. 3-24
- *Seerup, Jakob*

- Gode tider for dansk marinehistorie!.....3/2006 p. 35-37
Thomsen, Birger anm.
Lisberg-Jensen, Ole: I skyggen af Tyskland.
 Den danske flådes historie 1864-1920.....2/2006 p. 32-34
- Wessel, E.*
 En beretning fra
 glemmebogen.....1/2007 p. 18-20

Søkrigshistorie

Dahl, P. Chr

- Neutralitetskrænkelsen ved Bjerregård 1. september 1917, 3/2007..... p. 30-39

Jacobsen, Per

- Nelson – Tenerife. En mislykket amfibieoperation.....2/2003 p. 33-48
 Leyte Gulf – Historiens sidste større søslag.....2/2004 p. 3-19
 Se endvidere rettelse i MHT 3/2004 p. 31
 Navarino – en ”Joint Operation” i 1827.....2/2005 p. 3-23
 Lissa 1811 – et mini Trafalgar med omvendt fortegn.....3/2005 p. 20-32
 La Plata – 1939. Lommeslagskibet GRAF SPEE’s selvmord.....1/2006 p. 3-25
 St. George for England – Zeebrügge 23. april 1918.....4/2006 p. 3-36
 Lepanto – en tyrkisk katastrofe.....4/2007 p. 14-39
 Nordkap – 2 juledag 1943 Sænkningen af SCHARNHORST.....3/2007 p. 3- 29

Probst, Niels M.

- Træningen ved Rügen den 17. marts 1864 og Orlogsmuseets
 maleri.....1/2004 p. 25-27

*Probst, Niels M.*anm.

- Richelieu, Thomas de*: Jyllandsslaget 1916. Historiens største
 søslag.....1/2003 p. 23-25

Seerup, Jakob

- Ved Guds Kraft vor Fiende Falt- Seyer over alt. Et ”nyt” dansk marinemaleri
 fra Store Nordiske Krig.....1/2006 p. 26-31

*Seerup, Jakob

Svar til Topsøe-Jensens kommentarer.....1/2007 p. 40-42

*Topsøe-Jensen, Claus

Kommentarer til artikler i Marinehistorisk Tidsskrift Nr. 4-2006,...1/2007 p. 39

Thiede, Sven E. anm.

Probst, Niels M.: Niels Juel -Vor største flådefører.....1/2006 p. 32-39

Voss, Jon

Søkrigen i Tysk Østafrika 1914-1916.....2/2007 p. 3-28

Wismann, Tom

”Handels Stör Kreuzer” ATLANTIS’s togt fra marts 1940 til november 1941.....
.....2/2006 p. 3-17

Skibstyper, deres historie og grupper af fartøjer

Probst, Niels M.

Fire orlogsskibe til Christian 4. Christoffer Gøjes skibsbyggeri ved Arendal.....1/2007 p. 21-35

Strange Lorenzen, Jørgen (Nørby, Søren red.)

Overtagelsen af de tidligere tyske motortorpedobåde, juli 1947.3/2004 p. 22-27

Enkelte skibe

Auer, Jens (Thomsen, Mikkel overs.)

Mynden – En dansk 1600-tals fregat forlist ved Arkona.....3/2004 p. 3-21

Beck, Poul H. og Knudsen, Finn L.

Linjeskibet PRINS CHRISTIAN FREDERIK, historie og model.....4/2007 p. 3-13

Grooss, Poul

Da storfyrsten kom til Harboøre Tange (ALEXANDER NEVSKIJS forlis).....3/2006 p. 27-31

Grooss, Poul anm.

Wismann, Tom: HUITFELDT og WILLEMOES.....1/2007 p. 36-37

Grooss, Poul anm.

Tom Wismann: Depot- og skoleskibet ÆGIR.....3/2006 p. 39

Haack, Karsten

ÆGIR på Atlanten 1958, et par foto.....3/2007 p. 40-41

Knudsen, Finn L. og Beck, Poul H.

Linieskibet PRINS CHRISTIAN FREDERIK, historie og model.....4/2007 p. 3-13

Maack, Peter Lomholt

Fregatten BLAAE HEJRENS rigningstegning.....3/2006 p. 20-25

Nørby, Søren

S321 Nordkaperens sidste togt BALTOPS 2001..... 1/2003 p. 3-14

To gange sænket af egen besætning. Artilleriskibet NIELS IUEL

I tysk tjeneste 1943-45.....4/2003 p. 93-104

Ekspllosionen i Flensborg 14. juli 1945. Ødelæggelsen af de fire danske torpedobåde af DRAGEN- og GLENTEN-klassen.....4/2203 p. 105-111

Fotoserie visende HAVHESTEN's bjergning og ankomst til Holmen

22. august – 17. september 1904..... 4/2004 p. 22-28

Fra linieskib til skydemål. Linieskibet DANNEBROG's

endeligt.....1/2005 p. 21-29

”Beskrivelse af kaptajn V. Hovgaards projekt

til en Undervandsbaad. 1900”.....3/2005 p. 3-19

DYKKERENS forlis. En hidtil ukendt øjenvidneberetning..... 1/2007 p. 3-17

Probst, Niels M.

MARIA 1514.....4/2003 p. 116-118

Probst, Niels M. anm.

Nørby, Søren og Schøn, Steen: Fregatterne PEDER SKRAM

og HERLUF TROLLE.....3/2006 p. 44

Borck, Niels Chr. og Nørby, Søren: Søheltenes Skibe,

Historien om Søværnets torpedomissilbåde af WILLEMOES-
klassen.....4/2007 p. 40-44

Seerup, Jakob anm.

Bloch Skipper: Kongeskibet Dannebrog.....2/2004 p. 26-27

Skibsmodeller og portrætter

Beck, Poul H. og Knudsen, Finn L.

Linjeskibet PRINS CHRISTIAN FREDERIK, historie og model.....4/2007 p. 3-13

Eckhardt-Hansen, Jørgen

Rügentapetet på Rosenborg.....4/2005 p. 20-27

Knudsen, Finn L. og Beck, Poul H.

Linieskibet PRINS CHRISTIAN FREDERIK, historie og model.....4/2007 p. 3-13

Lisberg Jensen, Ole

Alle tiders modeller (om udstillingen af Peter Maack's
modeller).....2/2003 p. 49-52

Maleri af den hvide kongechalup.....4/2003 p. 115

Probst, Niels M.

MARIA 1514.....4/2003 p. 116-118

Træfningen ved Rügen den 17. marts 1864 og Orlogsmuseets

maleri.....1/2204 p. 25-27

Model af ubåden Kronborg.....4/2004 p. 31

Thomsen, Birger

Skibsportræt af et dansk orlogsskib 1799.....2/2006 p. 18-31

Enkeltpersoner

Andersen, Dan H.

Nekrolog Ole Ventegodt 1932-2004..... 4/2004 p. 29-30

MARITIMHISTORISK KONFERENCE

25. – 27. april 2008

Indbydelse til den 18. Danske Maritimhistoriske Konference
på Søværnets Våbenskole på Sjællands Odde 25. - 27. april 2008

Hvert andet år afholdes den Maritimhistoriske Konference, skiftevis på hver side af Storebælt. Denne gang bliver det på Sjællandssiden dog i nærheden af Molsliniens færgehavn på Sjællands Odde, så vore vestfra kommende deltagere kan parkere bilen på Ebeltoft færgehavn og tage færgen over som gående passager, så sørger vi for transport fra Odden færgehavn til Skydeskolen.

Konferencen er åben for alle maritimt interesserede, såvel amatører som professionelle forskere, der her får lejlighed til at fremlægge deres projekter og resultater samt stifte kontakter og udveksle erfaringer.

Storebælt har siden 1890'erne været det vigtigste internationale gennemsejlingsfarvand fra Nordsøen til Østersøen og som sådan af stor strategisk betydning for de krigsførende magter under de to verdenskrige og Den kolde Krig. En del af foredragene vil komme til at handle om disse forhold. Desuden vil det maritime miljø og kystkulturen ved Bæltet blive behandlet af lokale kapaciteter. Der vil være mulighed for at fremføre deltagernes egne projekter i kort foredragsform både lørdag og søndag. Hovedforedraget fredag aften vil handle om Den Kolde Krig og bliver afholdt af Viceadmiral Jørgen Bork der tjenstgjorde i perioden.

Den traditionelle udflugt lørdag eftermiddag vil gå til Havnebyen, Overby kirke og Nykøbing Museum Anneberggård. Der gøres stop hvor der kan findes kulturhistoriske seværdigheder af maritim karakter.

PRIS PR. DELTAGER: 1655 kr.

Prisen inkluderer 2 overnatninger i enkeltværelse, 2 x morgenmad, 2 retters menu fredag aften, 2 x frokost, 2 x formiddagskaffe. Festmiddag lørdag aften, ekskl. drikkevarer. Bustur lørdag.

Uden overnatning er prisen 1050 kr.

Tilmelding på næste sides blanket samt indbetaling senest 7. april 2008.

Med venlig hilsen og på gensyn
Kontaktudvalget

Foreløbigt program for den 18. Danske Maritimhistoriske Konference

Søværnets Våbenkursus, Gribenvej 55, 4583 Sjællands Odde
tlf: 59 32 30 00, mail: vbkmain@mil.dk

Fredag 25. april 2008

16:00-17:30 Ankomst og indkvartering på Søværnets Våbenkursus
18:00-19:30 Velkomst og middag
19:30-20:00 Introduktionsforedrag om skydeskolen Sjællands Odde
20:00-21:00 Foredrag: ”Den kolde Krig og de danske stræder” v/Jørgen Bork

Lørdag den 26. april 2008

07:30-08:30 Morgenmad
08:30-12:00 Indlæg fra deltagerne
12:00-13:00 Frokost
13:00-18:00 Bustur i nærområdet. Havnebyen, Overby Kirke og Nykøbing
19:00-22:00 Festmiddag (med efterfølgende traditionel maritim bogauktion)

Søndag den 27. april 2008

07:30-08:30 Morgenmad
08:30-12:00 Indlæg fra deltagerne
12:00-13:00 Frokost
13:00-14:00 Konferencemøde med admiralforsamling og afslutning

---

TILMELDING TIL DEN 18. MARITIMHISTORISKE KONFERENCE

Navn.....

Adresse.....

Tlf. og mail.....

Jeg vil holde indlæg (max 15 min.) EMNE: .....

Tekniske hjælpemidler: Powerpoint Diasfremviser Karrusel

Deltagerafgiften bedes indbetalt senest mandag 7. april til:
Maritim Kontaktudvalg, BG bank reg.nr. 1551 konto 8259011.

Husk tilmeldingsblanketten til konferencen sendes til:
Ole Lisberg Jensen. Hellehuse 29, 4174 Jystrup.

OBS! Deltagere fra Norge og Sverige bedes tilmelde sig pr. telefon eller mail til

Ole Lisberg Jensen tlf.: +45-57528812, mail: henriksenlisberg@privat.dk

---

**Ole Lisberg Jensen
Hellehuse 29
4174 Jystrup, Midtsj,**

Grooss, Poul anm.

Yoichi Nagashima: Dødens købmand. Balthasar Münter, leverandør til
Det kejserlige japanske hof.....3/2006 p. 40-43

Jørgensen, Allan

Admiral Hans Birch Dahlerup, mellem enevælde og demokrati i
Danmark og Østrig.....3/2003 p. 63-87

Lisberg-Jensen, Ole

Per Juul Jessen, Nekrolog .....1/2004 p. 28
Per Wessel-Tolvig 16.8 1924-20/11 2006. In memoriam.....1/2007 p. 42-43

Probst, Niels M. anm.

Høj, Jeppe Bjørn: F.C.H. Hohlenberg. Flådens fabrikmester 1796-1803.....
.....3/2003 p. 88-89

Andersen, Dan H.: Mandsmod og Kongegenst, en biografi om Peter

Wessel Tordenskjold.....2/2004 p. 27-29

Seerup, Jakob

Søofficeren Peter Schönning 1732-1813.....4/2006 p. 37-46

Thiede, Sven E. anm.

Probst, Niels M.: Niels Juel -Vor største flådefører.....1/2006 p. 32-39

Artikler og anmeldelser

(ordnet efter forfattere)

Andersen, Dan H.

Nekrolog Ole Ventegodt 1932-2004..... 4/2004 p. 29-30

Auer, Jens (Thomsen, Mikkel overs.)

Mynden – En dansk 1600-tals fregat forlist ved Arkona.....3/2004 p. 3-21

- Beck, Poul H. og Knudsen, Finn L.*
 Linjeskibet PRINS CHRISTIAN FREDERIK, historie og model.....4/2007 p. 3-13
- Dahl, P. Chr*
 Neutralitetskrænkelsen ved Bjerregård 1. september 1917, ...3/2007 p. 30-39
- Eckhardt-Hansen, Jørgen*
 Rügentalpetet på Rosenborg.....4/2005 p. 20-27
- *Frantzen, Ole L.*
 Den danske flådes historie.....4/2004 p. 32
- Grooss, Poul*
 Da storfyrsten kom til Harboøre Tange (ALEXANDER NEVSKIJS forlis).....3/2006 p. 27-31
- Grooss, Poul anm.*
Herholdt Jensen, Per: Atlantsejlerne - Flådens inspektionsskibe i 100 år.....
 .....2/2006 p. 34-36
Tom Wismann: Depot- og skoleskibet ÆGIR.....3/2006 p. 39
Yoichi Nagashima: Dødens købmand. Balthasar Münter, leverandør til
 Det kejserlige japanske hof.....3/2006 p. 40-43
Wismann, Tom: HUITFELDT og WILLEMOES.....1/2007 p. 36-37
Churchill, Winston S.: Erindringer om Den Anden Verdenskrig..3/2007 p. 42-43
Lauring, Kåre: Københavns Havn 1840-1940 – som fotografierne så den.....
 .....1/2007 p. 37-38
- Jacobsen, Per*
 Nelson – Tenerife. En mislykket amfibieoperation.....2/2003 p. 33-48
 Leyte Gulf – Historiens sidste større søslag.....2/2004 p. 3-19
 Se endvidere rettelse i MHT 3/2004 p. 31
 Søridderne på Malta.....4/2004 p. 3-21
 Navarino – en ”Joint Operation” i 1827.....2/2005 p. 3-23
 Lissa 1811 – et mini Trafalgar med omvendt fortegn.....3/2005 p. 20-32
 La Plata – 1939. Lommeslagskibet GRAF SPEE’s selvmord.....1/2006 p. 3-25
 St. George for England – Zeebrügge 23. april 1918.....4/2006 p. 3-36

- Lepanto – en tyrkisk katastrofe.....4/2007 p. 14-39
 Nordkap – 2 juledag 1943 Sænkningen af SCHARNHORST.....3/2007 p. 3- 29
- Jensen, Jørgen H.*
 En uheldssvanger jomfrurejse (korvetten NAJADEN 1820-21).....3/2006 p. 32-34
- Jørgensen, Allan*
 Admiral Hans Birch Dahlerup, mellem enevælde og demokrati i
 Danmark og Østrig.....3/2003 p. 63-87
- Haack, Karsten*
 ÆGIR på Atlanten 1958, et par foto.....3/2007 p. 40-41
- Hashund Hansen, Hanne (Seerup, Jakob red.)*
 Von Haven's rejse med orlogsskibet GRØNLAND.....4/2005 p. 3-19
- Knudsen, Finn L. og Beck, Poul H.*
 Linieskibet PRINS CHRISTIAN FREDERIK, historie og model.....4/2007 p. 3-13
- Lisberg-Jensen, Ole*
 Alle tiders modeller (om udstillingen af Peter Maack's
 modeller)..... 2/2003 p. 49-52
 *Orlogsmuseet og fremtiden.....4/2003 p. 112-114
 Maleri af den hvide kongechalup.....4/2003 p. 115
 Per Juul Jessen, Nekrolog.....1/2004 p. 28
 Per Wessel-Tolvig 16.8 1924-20/11 2006. In memoriam.....1/2007 p. 42-43
- Maack, Peter Lomholt*
 Fregatten BLAAE HEJRENS rigningstegning.....3/2006
 p. 20-25
- Nilsson, Lars*
 Den danske flåde i 1700-tallet – En ny vinkel.....1/2004 p. 3-24
- Nørby, Søren*
 S321 Nordkaperens sidste togt BALTOPS 2001..... 1/2003 p. 3-14
 To gange sænket af egen besætning. Artilleriskibet NIELS IUEL

I tysk tjeneste 1943-45.....4/2003 p. 93-104
 Eksplosionen i Flensborg 14. juli 1945. Ødelæggelsen af de fire
 danske torpedobåde af DRAGEN- og GLENTEN-klassen.....4/2203 p. 105-111
 Fotoserie visende HAVHESTEN's bjergning og ankomst til Holmen
 22. august – 17. september 1904..... 4/2004 p. 22-28
 Fra linieskib til skydemål. Linieskibet DANNEBROG's endeligt....1/2005 p. 21-29
 ”Beskrivelse af kaptajn V. Hovgaard's projekt
 til en Undervandsbaad. 1900”.....3/2005 p. 3-19
 DYKKERENS forlis. En hidtil ukendt øjenvidneberetning.....1/2007 p. 3-17

Probst, Niels M.

MARIA 1514.....4/2003 p. 116-118
 Træfningen ved Rügen den 17. marts 1864 og Orlogsmuseets
 maleri.....1/2204 p. 25-27
 Model af ubåden Kronborg.....4/2004 p. 31
 Fire orlogsskibe til Christian 4. Christoffer Gøjes skibsbyggeri
 ved rendal.....1/2007 p. 21-35

Probst, Niels M. anm.

Richelieu, Thomas de: Jyllandsslaget 1916. Historiens største
 søslag.....1/2003 p. 23-25
Høj, Jeppe Bjørn: F.C.H. Hohlenberg. Flådens fabrikmester 1796-1803.....
 .....3/2003 p. 88-89
Andersen, Dan H.: Mandsmod og Kongegunst, en biografi om Peter
 Wessel Tordenskjold.....2/2004 p. 27-29
Thiede, Sven Eigil: Dansk Søartilleri 1860-2004.....3/2004 p. 28-30
Nørby, Søren: Danske Ubåde 1909-2004.....4/2005 p. 28-31
Nørby, Søren og Schön, Steen: Fregatterne PEDER SKRAM
 og HERLUF TROLLE.....3/2006 p. 44
Borck, Niels Chr. og Nørby, Søren: Søheltenes Skibe,
 Historien om Søværnets torpedomissilbåde of WILLEMOES-
 klassen.....4/2007 p. 40-44

Voss, Jon

Søkrigen i Tysk Østafrika 914-1916.....2/2007 p. 3-28

Seerup, Jakob

- Ved Guds Kraft vor Fiende Falt- Seyer over alt.
 Et ”nyt” dansk marinemaleri fra Store Nordiske Krig .....1/2006 p. 26-31
 Søofficeren Peter Schönning 1732-1813.....4/2006 p. 37-46
- *Seerup, Jakob*
 Gode tider for dansk marinehistorie!.....3/2006 p. 35-37
- *Seerup, Jakob*
 Svar til Topsøe-Jensens kommentarer.....1/2007 p. 40-42
- Seerup, Jakob* anm.
Bloch Skipper: Kongeskibet Dannebog.....2/2004 p. 26-27
- Strange Lorenzen, Jørgen (Nørby, Søren red.)*
 Overtagelsen af de tidligere tyske motortorpedobåde, juli 1947.3/2004 p. 22-27
- Thiede Sven Eigil*
 Dansk Søartilleris nyere historie 1860-2004.....1/2005 p. 3-20
- Thiede, Sven E.* anm.
Probst, Niels M.: Niels Juel -Vor største flådefører.....1/2006 p. 32-39
- Thomsen, Birger*
 Skibsportræt af et dansk orlogsskib 1799.....2/2006 p. 18-31
- Thomsen, Birger* anm.
Lisberg-Jensen, Ole: I skyggen af Tyskland.
 Den danske flådes historie 1864-1920.....2/2006 p. 32-34
- *Topsøe-Jensen, Claus*
 Kommentarer til artikler i Marinehistorisk Tidsskrift Nr. 4/2006....1/2007 p. 39
- Wessel, E.*
 En beretning fra glemmebogen.....1/2007 p. 18-20
- Wismann, Lars*
 Marinens elevskole 1867-1932.....3/2006 p. 3-19

Wismann, Tom

”Handels Stör Kreuzer” ATLANTIS’s togt

fra marts 1940 til november 1941.....2/2006 p. 3-17

Borgsted Batteri.....3/2007 p. 44-45

Søværnets to øvelseskuttere SVANEN & THYRA for fulde sejl. Måske der kan gættes på at spilerne er sponsoreret af Hørsholm kommune? (Marinens Biblioteks arkiv)

**FORSLAG
SELSKABET
ORLOGSMUSEETS VENNER / MARINEHISTORISK SELSKAB**

VEDTÆGTER

1. Selskabet, som har hjemsted i København, har til formål at fremme interessen for den danske marines historie, herunder primært gennem støtte til Orlogsmuseets virke inden for rammerne af Statens Forsvarshistoriske Museum og den fortsatte udbygning og forbedring af Orlogsmuseets samlinger, men også gennem støtte til særlige projekter, som Orlogsmuseet ønsker gennemført som led i museets virksomhed.

Herudover har selskabet til opgave

- at støtte Orlogsmuseet økonomisk
- at virke for en forøgelse og en forbedring af museets samlinger
- at tage marinehistoriske emner op til videnskabelig behandling
- at arrangere foredrag og ekskursioner
- at udgive Marinehistorisk Tidsskrift ~~og udpege dets redaktør.~~

Selskabet etablerer sig med en bestyrelse og et repræsentantskab.

2. Som medlemmer kan optages personer, firmaer, foreninger og institutioner, der ønsker at støtte selskabets formål.

3. Medlemskontingentet fastsættes hvert år på den ordinære generalforsamling. Medlemmer over 65 år og under 25 år kan betale halvt kontingent.

Der kan fastsættes særligt kontingent for ægtepar, firmaer, foreninger og institutioner.

Selskabets regnskabsår er kalenderåret.

Medlemskab ophører ved udmeldelse, eller hvis forfaldent kontingent ikke er betalt inden regnskabsårets udgang.

~~4.~~ Selskabet ledes af en bestyrelse på 9 medlemmer og en formand, der alle vælgesvalgt på

~~5-4.~~ selskabets en generalforsamling med en valgperiode på 2 to år, og således

at halvdelen af medlemmerne er på valg hvert andet år. Hvert år afgår 5 af de valgte medlemmer.

Genvalg kan finde sted.

Generalforsamlingen vælger selskabets formand ligeledes for 2 år.

Bestyrelsen konstituerer sig ~~i øvrigt~~ med næstformand, sekretær og kasserer.

Bestyrelsen indkaldes, når formanden eller 3 medlemmer af bestyrelsen fremsætter begæring herom.

Bestyrelsen er beslutningsdygtig, når halvdelen af medlemmerne er til stede, heriblandt formanden eller næstformanden. Beslutninger afgøres ved simpelt stemmeflertal. I tilfælde af stemmelighed er formandens subsidiært næstformandens stemme afgørende.

Der tages referat af bestyrelsens forhandlinger, som rundsendes til bestyrelsesmedlemmerne.

6.5. På selskabets ordinære generalforsamling vælges et repræsentantskab på op til 25 medlemmer. Repræsentantskabet konstituerer sig med formand, ~~og~~ næstformand og sekretær.

Repræsentantskabets opgave er at medvirke til at skaffe økonomisk støtte til gennemførelse af selskabets formål.

Hvert år afgår 5 medlemmer og der vælges et tilsvarende antal. Genvalg kan finde sted.

Formanden for selskabets bestyrelse er født medlem af repræsentantskabet.

Repræsentantskabet afholder mindst et årligt møde.

Der tages referat af repræsentantskabets forhandlinger, som rundsendes til medlemmerne.

Formanden for selskabets bestyrelse er født medlem af repræsentantskabet.

7.6. Generalforsamlingen er selskabets højeste myndighed.

Ordinær generalforsamling, som afholdes hvert år inden udgangen af maj måned, indkaldes skriftligt med mindst 14 dages varsel, normalt i Marinehistorisk Tidsskrift.

Forslag, som medlemmerne måtte ønske behandlet af generalforsamlingen, skal være indsendt til formanden senest den 1. februar. Evt. forslag fremsendes til medlemmerne senest 14 dage før generalforsamlingens afholdelse eller meddeles sammen med indkaldelsen til denne i Marinehistorisk Tidsskrift.

Dagsordenen skal mindst indeholde:

1. Valg af dirigent.
2. Aflæggelse af selskabets beretning.
3. Forelæggelse af selskabets regnskab, herunder evt. fondsregnskaber.
4. Fremsatte forslag.
5. Fastsættelse af kontingent for det kommende år.
6. Valg af formand, når denne er på valg.
7. Valg til bestyrelsen.
8. Valg af redaktør af Marinehistorisk Tidsskrift.
- 8-9. Valg til repræsentantskabet.
- 9-10. Valg af revisor.
- 10-11. Eventuelt.

Beslutninger på generalforsamlingen træffes med simpelt flertal jfr. dog § 10 og § 11.

På generalforsamlingen kan kun afgives stemmer af medlemmer, som møder personligt.

8-7. Ekstraordinær generalforsamling kan med angivelse af dagsordenen og med 14 dages varsel indkaldes efter bestyrelsens beslutning eller efter skriftlig begæring fremsat af mindst 25 medlemmer. Generalforsamlingen skal finde sted senest 6 uger efter begæringens fremsættelse.

9-8. Selskabet tegnes forpligtes økonomisk-ved underskrift af formanden og kassereren eller af formanden respektive næstformanden tillige med tre bestyrelsesmedlemmer.

Efter formandens bestemmelse kan kassereren dog tegne alene for udgifterne vedrørende den daglige drift.

10-9. Revision af selskabets regnskaber foretages af en af generalforsamlingen valgt statsautoriseret eller registreret revisor udpeget på den ordinære generalforsamling.

11-10. Beslutning om fremsatte forslag til vedtægtsændringer kan kun træffes på den ordinære generalforsamling med 2/3 af de afgivne stemmer for forslaget.

~~12.~~ Beslutning om ophævelse af selskabet kan kun træffes på en ordinær generalforsamling

~~13.11.~~ med deltagelse af mindst 1/3 af selskabets medlemmer og såfremt beslutningen vedtages med 2/3 stemmeflertal.

Hvis ikke mindst 1/3 af medlemmernes stemmer er til stede, skal en ny generalforsamling indkaldes til afholdelse senest 6 uger derefter, og beslutninger kan da træffes med 2/3 stemmeflertal blandt de fremmødte.

Med kvalificeret flertal tager generalforsamlingen stilling til, hvorledes selskabets eventuelle formue skal disponeres

~~12.~~ Hvis selskabet ophæves, tilfalder selskabets eventuelle formue Ørlogsmuseet.

Vedtægterne er korrigerede på generalforsamlingen den ~~14~~xx. april 20xx~~04~~. OLJ

To U-kl. ubåde i Rønne havn. På begge ubåde er snorklerne rejst. Systemet med at rejse snorklerne var noget der blev benyttet i snorklens barndom. (Marines Biblioteks arkiv)

Orlogsmuseets Venner/Marinehistorisk Selskab

Møde i repræsentantskabet

24. januar 2008

Mødet fandt sted på Orlogsmuseet
onsdag 23. januar 2008.

Mødets start: kl. 1600

Mødets slut: kl. 1730

Deltagere:

Prokurist Jørgen Falkenstein, major
Erik Hallam, direktør Jørn Hansen,
kommandørkaptajn Arne Holm og
kontreadmiral Poul Schriver.

Fra Venneselskabet:

Kommandør Poul Grooss,
kommandør Henrik Muusfeldt og
luftkaptajn Niels Probst.

Fra Statens Forsvarshistoriske
Museum:

Museumsdirektør Ole L. Frantzen.

Der var indkaldt til mødet ved
”formandskollegiets” fællesskrivelse
af 3. december 2007.

På vegne af ”formandskollegiet” –
formanden for Venneselskabet og
formanden for Repræsentantskabet
– bød Poul Grooss (PG) velkommen
til mødet og takkede for fremmødet.
”Kollegiet” havde gerne set et større
fremmøde, men havde forståelse for
valg af tidspunkt for afholdelse af
mødet. PG rettede en særlig velkomst
til Ole Frantzen (OF) som ville orien-

tere om museets udvikling og frem-
tidsplaner og gav straks ordet til OF.

OF havde valgt at opdele sin oriente-
ring i tre dele; 1) hvad der var sket i
2007, 2) hvad der kan forventes i
2008 og 3) lidt generelt om Statens
Forsvarshistoriske Museum.

Om Orlogsmuseet som ”udstillingshus”
har 2007 været et godt år. Det samlede
besøgstal for museet og skibene på
Nyholm var i 2007 ca. 30.000 fordelt
med ca. 25.000 på museet og 5.000
på Nyholm. For at blive kategoriseret
som et godt år skal besøgstallet ligge
på + 30.000 og for kategoriseringen
mindre godt 25. – 30.000 besøgene.
Besøgstillene for skibene på Nyholm
har for de seneste år stort set været de
samme, og for 2007 til trods for en
kortere sæson på grund af fregatten
PEDER SKRAM’s dokophold.

I 2001, hvor museet havde en
særudstilling i anledning af 200-året
for Slaget på Reden lå besøgstallet på
ca. 38.000, hvilket tydeligt indikerer
nødvendigheden af en tiltrækkende
aktivitet. Den udvidede skoletjeneste
og særudstillingen om 1807 har været
med til at skabe stabilitet.

Statens Forsvarshistoriske Museum

har støttet tre bogudgivelser, alle om museumsskibene på Nyholm. En udgivelse om ubådsvåbnet, en om fregatterne og i 2007 en bog om søheltenes skibe. Den sidste udgivelse har også betydet at øjnene er blevet åbnet for den sidste anskaffelse, torpedomissilbåden SEHESTED. De tre museumsskibe er alle vel vedligeholdt og OF henledte mødedeltagerernes opmærksomhed på de udgivne foldere, den ene om SÆLEN og den anden om SEHESTED. OF nævnede at museet havde bistået den selvejende institution ”Fregatten PEDER SKRAM” med at udarbejde en folder i samme layout. I øvrigt henledte OF opmærksomheden på hjemmesiden www.skibepaaholmen.dk.

Om fremtiden og specielt 2008 nævnte OF, at fokus fortsat vil blive rettet mod SEHESTED. Torpedomissilbåden kan på grund af bådens relativt tynde stålplader ikke ligge særlig længe i vandet uden at der gennemføres en dokning. Derfor er der igangsat et arbejde med at skaffe midler til anskaffelse af en flydedok, i hvilken torpedomissilbåden vil blive placeret. Det er planen at fortøje flydedokken med SEHESTED i chaluphavnen langs Elefanten og modsat PEDER SKRAM. Budgettet for dette projekt er ca. 5.0 mio.

Forsvarets Etablissementstjeneste, tid-

ligere Marinestation København har været behjælpelig med at anvise lokaler til modelbyggerlauget i Arresten på Nyholm. Lauget vil komme til at disponere over ca. ¼ af arrestens samlede lokaler og vil derfor få mulighed for etablering af værksted, arkiv, bibliotek og mødelokaler og faciliteterne vil gøre det muligt at bygge større modeller end tidligere. OF forventede at kunne indbyde Venneselskabets og Repræsentantskabets medlemmer til en åbningsreception, forventeligt i marts-april 2008.

Museet forventer en bog om torpedovåbnet udgivet i løbet af sommeren 2008. Bogen er skrevet af kommandørkaptajn K.T. Madsen og vil være på ca. 130 sider og indeholde mange fotografier.

OF gav udtryk for behovet for en tilsvarende bog om det danske minevåben.

OF oplyste, at søværnet planlægger at markere Flådens 500-års jubilæum den 10. august 2010. Museet vil gerne deltage i denne markering og påtænker at gennemføre en revision af Orlogsmuseets permanente udstilling. Revisionen eller rettere sagt forbedringen af udstillingen vil bl.a. omfatte en ny og bedre belysning, et bedre layout og en bedre skiltning uden at der ændres væsentligt på museets grundlæggende, kronologiske

opstilling. Selvom museumsinspektør Jakob Seerup er travlt optaget med sit ph.d-projekt om ”marinens personel, funktioner og opgaver i 1700-tallet” vil han forestå revisionsarbejdet. OF nævnede, at det allerede var lykkedes at skaffe fondsmidler på kr. 100.000.

Herudover vil Statens Forsvarshistoriske Museum støtte udgivelsen af en bog om søhelten Søren Norby i 2010. Søren Norby var skibschef og senere admiral under Christian den Anden.

Generelt om Statens Forsvarshistoriske Museum nævnede OF de stadige økonomiske vanskeligheder. Museet har overstået de værste problemer, men OF udtrykte bekymring for fremtiden. Museet blev konstant bedt om at reducere, og forlydender om en huslejestigning gjorde ikke situationen bedre. Dette ville kunne medføre reduktion i bemanningen.

OF nævnede støtte fra Real Dania til bevarelse af Københavns Befæstning og Kronborg slot. OF nævnede de forskellige ”grundejere”; kommuner, Skov- og Naturstyrelsen og Kulturarvsstyrelsen (Trekroner Fort). Til renovering af batterierne ved Kronborg slot er bevilget 400.000

Med hensyn til ”Den kolde Krig” som objekt, nævnede OF, at Kulturminister Brian Mikkelsen og skibsræder A.P.

Møller har vist interesse for bevarelse af Stevnstøtten.

På Tøjhusmuseet vil der blive opstillet en ny permanent udstilling. Temaet vil være ”krige og betydningen for det danske samfund siden 1500-tallet”. OF nævnede, at der fra A.P. Møller fonden var ydet støtte til renovering af Salutbatteriet Sixtus med i alt 13 mio.

OF beklagede de dårlige magasinforhold. Han beklagede, at projekt om faciliteter på Flyvestation Værløse ikke blev til noget, hvorfor der nu var rettet henvendelse til Bygnings og Etablissemensforvaltningen om at undersøge forskellige muligheder for depot- og magasinfaciliteter.

I den efterfølgende spørgeperiode kom mødet ind på en række spændende emner:

Der var et ønske om bedre skiltning på Nyholm, en skiltning der bl.a. oplyser besøgende om bygningernes historie.

Det oplystes, at søværnets historiske og smukke galionsfigurer er blevet restaureret i Karlskrona og nu klar til at blive udstillet. Imidlertid efterlystes midler og gode ideer til udstillingsform. Det blev nævnt, at planen er at fremstille kopier i vejrbestandigt materiel, så ”galionsfigurerne” igen kan placeres i det fri.

I forlængelse af en drøftelse af

Radiostationen på Nyholm, nævnedes Poul Schriver foreningens pladsbehov, og samtalen kom ind på den historiske indretning af fire lokaler i den tidligere Holmens Kommandocentral på Nyholm.

Formandskollegiet takkede Ole Frantzen for den omfattende orientering, hvorefter OF forlod mødet.

Henrik Muusfeldt (HM) gjorde opmærksom på, at det forslag til reviderede vedtægter, som han orienterede om på generalforsamlingen i april 2007, vil blive optrykt i Marinehistorisk Tidsskrift's februar udgave, sammen med indkaldelse og dagsorden til årets generalforsamling i april. Vedtægtsændringerne er en tilpasning til den ændrede struktur. HM havde konstateret, at to repræsentanter er på valg (genvalg), den ene Jørgen Falkenstein som accepterede genvalg. Den anden er direktør Kaj Dige Bach, som opfordres til at lade sig genopstille.

Selvom det reviderede forslag til vedtægter nævner, at repræsentantskabet sammensættes af ”op til 25 medlemmer”, så er det ønskeligt, at der bliver foreslået ”nye” ansigter, så repræsentantskabet ikke kom under 20 medlemmer. Således foranlediget anmodede HM alle til at fremsætte forslag til interesserede og nye kandidater, som vil kunne indvælges

på generalforsamlingen. Forslag til eventuelle nye kandidater bedes meddelt Poul Grooss poulandlone.grooss@mail.dk eller Henrik Muusfeldt h.muusfeldt@mail.dk snarest belejligt. Jeg skal også opfordre de medlemmer, der ikke har meddelt deres e-mail adresse, bedes oplyse denne til samme adressater.

Endelig nævnedes HM, at der var modtaget oplysning om, at direktør Bjarne Tvilde pr. 1. januar 2008 er udnævnt til bestyrelsesformand for Clipper Wonsild Tankers Holding A/S og derfor ikke ser sig i stand til at forsætte som medlem af repræsentantskabet. Som ny administrerende direktør for firmaet er udpeget hr. Tommy Thomsen, som har givet udtryk for at lade sig opstille som ny kandidat.

Henrik Muusfeldt
fung. Sekretær og formand for
Repræsentantskabet

Isbryderen THORBJØRN tjener til føden. Isbryderne hører i dag under Søværnet. (Marinens Biblioteks arkiv)

MEDDELELSER FRA ORLOGSMUSEETS VENNER/ MARINEHISTORISK SELSKAB

Indkaldelse til generalforsamling

Der indkaldes herved til ordinær generalforsamling i selskabet Orlogsmuseets Venner/Marinehistorisk Selskab

Onsdag den 9. april 2008 kl. 19.30

i Orlogsmuseet, Overgaden oven Vandet 58

I overensstemmelse med selskabets vedtægter § 6 er dagsordenen følgende:

1. Valg af dirigent.
2. Aflæggelse af selskabets beretning.
3. Forelæggelse af selskabets regnskab, herunder også fondsregnskaber.
4. Fremsatte forslag.
5. Fastsættelse af kontingent for det kommende år.
6. Valg af formand.
7. Valg til bestyrelsen.
8. Valg til repræsentantskabet.
9. Valg af revisor.
10. Eventuelt.

Under punkt 4 har bestyrelsen fremsat et forslag til ændring af vedtægterne. Forslaget til ændringerne fremgår af dette nummer af Marinehistorisk Tidsskrift.

Efter generalforsamlingen vil der blive vist historiske foto og/eller klip fra en række historiske film.

Der vil som sædvanligt blive serveret smørrebrød efter generalforsamlingen. Husk tilmelding til sekretæren, Trine Kjems på telefon 33 15 14 10 eller via e-mail: Trine@Kjems.com, senest mandagen inden mødet.

ORLOGSMUSEETS MODELBYGGERLAUG

Indkaldelse til generalforsamling.

Der indkaldes herved til generalforsamling i Orlogsmuseets Modelbyggerlaug
Onsdag den 2. April 2008 kl. 1930
I Orlogsmuseet, Overgaden oven Vandet 58.

Dagsorden ifølge laugets vedtægter:

1. Valg af dirigent.
2. Formandens beretning
3. Regnskabsaflæggelse
4. Fastsættelse af kontingent
5. Indkomne forslag
6. Valg af bestyrelse og revisor
7. Eventuelt

Bestyrelsen.

ORLOGSMUSEETS MODELBYGGERLAUG

INDRETNING AF VÆRKSTEDS- OG BIBLIOTEKSLOKALER

November 2007 indgik Statens Forsvarshistoriske Museum to for lauget meget vigtige aftaler, nemlig en aftale med Søværnet samt en samarbejdsaftale med Orlogsmuseets Modelbyggerlaug om indretning af værksteds- og biblioteks-lokaler i det gamle fredede arresthus på Nyholm til brug for lauget.

Bag aftalerne ligger der en stor indsats og en betydelig goodwill både fra museets og Søværnets side, som vi i høj grad påskønner og glæder os over. Alene bygningens placering, med Mastekranen og "Under Kronen" som

nærmeste naboer, understreger nok så markant, at lauget med dets formål og rolle i relation til flådens historie, nu mere end nogensinde befinder sig på historisk grund.

Lokalerne, som vi med støtte fra museet og Marinestation Holmen nu er ved at indrette til formålet, vil for alvor kunne imødekomme de behov og ønsker vi har haft gennem flere år, nemlig muligheden for indretning af permanente værksteds- og opstillingsfaciliteter samt indretning af laugets tegningsarkiv og bibliotek på ca. 25 hyldemeter faglitteratur.

Lokalerne der omfatter ca. 110 m² i bygningens anden etage indrettes med et mindre møderum, bibliotek, tegningsarkiv, finværksted, opstillingsrum, skærerum og et rum til drejebænke. Værkstedsrummene udstyres med en række større og mindre maskiner velegnet til modelarbejde. Bl.a. har laugets bestyrelse besluttet, at investere et større beløb i forskellige maskiner og værktøjer, hvortil kommer en reberbane, og en stor og en mindre drejebænk, som laudet allerede råder over, ligesom der også påregnes forskellige sponsorerede bidrag til indretningen. Der er også tænkt på udsmykning i form af den meget fine samling af skibsmodeller, tegninger m.m. laudet råder over, - og som dermed både kan synliggøres og tage sig ud på væggene som en smuk ramme omkring laugets aktiviteter.

Brugs- og adgangsmulighederne til bibliotek og værkstedsfaciliteter vil senere blive aftalt og fastlagt på en for laugets medlemmer praktisk og håndterlig måde.

En arbejdsgruppe eller rettere et ”håndværkerhold” fra laudet har været i gang fra midten af december 2007 med en grundig oprydning og rengøring samt modtagelse af div. materialer, - bordplader, skabe, lysarmaturer m.m.. Selve arbejdet gik i gang efter nytår 2007/2008 og det er planen, at loka-

lerne kan være klar i løbet af marts 2008.

Faciliteterne vil gøre det muligt at gennemføre værkstedsundervisning og at viderebringe faglig viden og kunnen. Endelig giver lokalerne mulighed for bygning af større modeller, hvilket hidtil, i mangel af et permanent opstillingsrum, ikke har været muligt. I den forbindelse skal det nævnes, at der foruden det andet sted omtalte kanondæk i skala 1:10 vil være mulighed for at iværksætte gruppeprojekter med modeller i skala 1:50 af flådens fregatter og korvetter fra 50`erne, nemlig HUNT-klassen og den italiensk byggede TRITON-klasse, hvortil kommer enkeltmandsprojekter i form af torpedobåden GLENTEN fra 1933 og en ubåd af H-klassen fra 1938. Endelig håber vi også, at vi som gruppeprojekt kan komme i gang med den tidligere planlagte store funktionsmodel af mastekranen på Nyholm i skala 1:16.

Som sagt er der hermed gået et stort ønske i opfyldelse og vi glæder os meget til at vise faciliteterne frem, når vi i løbet af de kommende måneder har fået lokalerne indrettet og møbleret.

Poul H. Beck.

Boganmeldelser

”Den danske flåde 1850 - 1943 – som fotografierne så den” af Søren Nørby og Jakob Seerup. Udgivet af forlaget Lindhardt og Ringhof den 16. november 2007. 254 sider illustreret. Pris kr. 349.

Det er lykkedes for de to unge, flittige marinehistorikere, Søren Nørby og Jakob Seerup, at samle mere end 150 sort/hvide fotografier fra daguerreotypiets eller fotografiets barndom og frem til de skelsættende begivenheder i 1943. Billederne er ledsaget af en passende tekst, som dels forklarer i detaljer, hvad det enkelte billede forestiller, og dels fortæller om udviklingen i marinen. I indledningen gør forfatterne status over den danske marines situation. Det giver en god baggrund, og her beskriver forfatterne også udviklingen fra marinemaleriet over kobberstikket og videre til fotografiet. Malerier var for de få, kobberstik kunne masseproduceres, men deres motiver var ofte forskønnet i forhold til de virkelige hændelser. Fotografiet bragte mere realisme med, og det kom til at vise både hverdag og fest. Bogen omhandler en periode med en voldsom teknisk udvikling, som krævede dygtige folk på Orlogsværftet. Det var i høj grad Orlogsværftet og det nærliggende skibs- og maskinbyggeri Burmeister & Wain (B & W), som

stod for den industrielle revolution i Danmark, og Holmen har i lange perioder været Danmarks største arbejdsplads. Udviklingen stillede også ændrede – og større – krav til uddannelsen af marinens personel. Alt dette kan man følge gennem bogen.

Emnerne spænder vidt. Der er billeder af anvendelse af miner, torpedoer og søartilleri, detaljer om skibsbygning og installation af maskineri, ombordtagning af kul, flyvemaskinbygning på Orlogsværftet, ceremoniel, uniformer, minesprængning, grundstødning, togter til Nordatlanten og Vestindien, den kongelige families tilknytning til marinen og meget mere. Der er billeder

af menige, underofficerer og officerer. Man kan følge livet i Nyboder. Der er både dagligdag og parade, alvor og pjat samt godt og dårligt vejr. Mange af billederne fra Holmen er morsomme at betragte alene fra et byudviklingsmæssigt synspunkt. På et af de tidlige billeder fra Dokøen kan man eksempelvis se, at hvor Operaen ligger i dag, var der vand. Der var endnu ikke fyldt op i dette område i slutningen af 1800-tallet.

Holmen var jo flådens hovedbase, og et af de ældste fotografier viser faktisk flådens tilstedeværelse på Gammelholm, lige ved Holmens Kirke, tilbage i 1858, inden man definitivt rykkede det hele til Nyholm og de øvrige øer i nærheden. På et andet af de gamle fotografier kan man se begge mastekranerne på Holmen. Den på Christiansholm, som senest overvejende blev brugt til at placere søartilleriet om bord i skibene, blev revet ned i 1868.

På et af billederne ser man fire kadetter fra krydseren VALKYRIEN i Leith i 1919. De har netop afsluttet det meget beskidte arbejde med at tage kul om bord, og man skal se meget godt efter for at kunne genkende Danmarks senere konge, Frederik IX, på billedet.

Den ledsagende tekst er vældig godt skrevet og meget oplysende.

Læseren får dermed baggrunden for marinens skibsbygningsprojekter, hele den rivende tekniske udvikling i periodens begyndelse samt ikke mindst indkvarteringsforhold, skibskosten og de sundhedsmæssige forhold. Teksten til et billede af en ung løjtnant på 20 år fortæller således ganske kort og lakonisk, at han og halvdelen af briggen MERCURIUS besætning på ca. 80 mand døde af sygdom under et 13 måneder langt togt til Vestindien i 1851. Forfatterne har også suppleret oplysningerne om forholdene i en marine med nogle meget talende opgørelser fra den britiske flåde fra perioden 1793 til 1815. I denne periode mistede Royal Navy 1.875 mand i kamp, 11.000 omkom ved forlis og 92.000 døde på grund af sygdom!

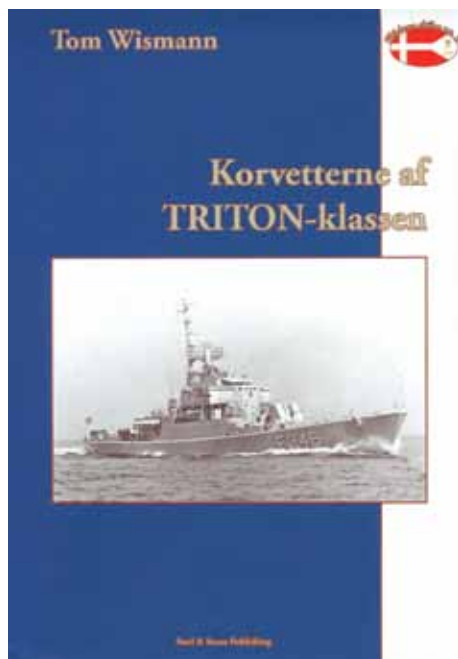
Bogen er forsynet med et forord af chefen for Forsvarsstaben, viceadmiral Tim Slot Jørgensen. Den indeholder desuden et register samt litteraturliste og forslag til yderligere læsning. Det er en ganske flot bog, som på udmærket vis oplyser om søværnets virke fra ca. 1850 og til 1943. Mange af billederne har ikke tidligere været vist.

Poul Grooss, kommandør,
Center for Militærhistorie,
Forsvarsakademiet.

”Korvetterne af TRITON-klassen” af Tom Wismann. Bogen er udgivet som et hæfte i A4-format i december 2007 af forlaget Steel & Stone, Degnelodden 5, Valby, 3200 Helsingør. 48 sider, rigt forsynet med illustrationer. Pris kr. 110,00 incl. moms og forsendelse. Kan også rekvireres på www.flaadensskibe.dk eller på tlf. 4879-7028 (aften).

I serien ”Flådens Skibe” har Tom Wismann nu udgivet hæfte nr. 3, som omhandler de fire korvetter, som Danmark modtog som et led i våbenhjælpen midt i 1950’erne. Det drejer sig om korvetterne BELLONA, DIANA, FLORA og TRITON, som ofte gik under fællesbetegnelsen ”spaghettibådene” på grund af deres italienske herkomst. De to første enheder indgik i flådens tal i 1955, og de to sidste udgik i 1981. Der var tale om nogle relativt små korvetter, der skulle hjælpe den danske flåde i gang med opbygningen af en mere moderne flåde, der skulle kunne operere sammen med andre NATO-enheder. Forfatteren giver en udmærket redegørelse for valg af skibstype, maskineri, våbensystemer og sensorer. Skibene blev bygget på forskellige værfter i Italien og sejlet hjem af danske besætninger.

Der er gjort meget ud af de tekniske detaljer. Der er oplysninger om armering, ændring af armering og begrundelse herfor, skudrækning og skudhastighed osv. Der er originale

tegninger samt Orlogsværftets datablad over skibstypen. Endvidere findes en fortegnelse over skibscheferne fra 1955 til 1981.

Bogen er forsynet med litteraturfortegnelse, ordforklaring og henvisning til aktuelle hjemmesider. Endvidere er de fire skibes våbenskjolde afbildet. Bogen er forsynet med en lang række særdeles gode fotografier fra skibenes historie lige fra stabelafløbning til skrotning. Der er blandt andet en række gode billeder optaget under patruljer i Østersøen. Der er gjort en del ud af beskrivelsen af livet om bord, herunder om de trange underbringelsesforhold. Bogen

slutter med uddrag af de vigtigste begivenheder i de fire skibes ”levetid”. Alt i alt en fremragende lille bog, som formentlig vil glæde alle, der har gjort sejlende tjeneste i korvetterne af

TRITON-klassen.

Poul Grooss, kommandør,
Center for Militærhistorie,
Forsvarsakademiet.

Fortsat fra inderside af omslag forrest

ORLOGSMUSEETS MODELBYGGERLAUG Arrangementer 2007 – 2008

Herudover vil der i næste nummer af MHT blive fastlagt tid og sted for følgende arrangementer:

- Fremvisning af laugets nyindrettede faciliteter i det gamle arresthus på Nyholm. (maj-juni 2008)
- Besøg på ”Modelværkstedet i Køge”. (August/september 2008)
- Besøg på Diesel-house, H.C. Ørstedsværket. (Maj/juni 2008)

Tirsdagsmøderne (hver tirsdag kl. 1900 – 2100) fortsætter frem til april 2008. Som tidligere omtalt er holdet i gang med at bygge et ”kukkassediorama” i skala 1: 10 af et udsnit af det nederste batteridæk på orlogsskibet PRINDS CHRISTIAN FREDERIK, som det kunne have set ud under kamp i 1808. Projektet omfatter fremstilling af skibsside, dæk, spil, ristværk, forskelligt udstyr, 4 stk. 24 pounds kanoner og ca. 35 personer (dukker) i tidsrigtige dragter og uniformer.

Tirsdagsmøderne er sammen med månedlige møder også stedet, hvor nye og gamle medlemmer under hyggelige og afslappede former altid er velkomne til ”modelsnak” og mulighed for at søge relevante ideer, råd og vejledning.

ORLOGSMUSEETS VENNER / MARINEHISTORISK SELSKAB

Medlemskort 2008

Navn: .....

Medlemsnr.: .....

Type: .....

Medlemskortet giver gratis adgang til Orlogsmuseet.

MEDELELSER FRA ORLOGSMUSEETS VENNER / MARINEHISTORISK SELSKAB Resterende aktiviteter for sæsonen 2007 – 2008

VIGTIGT !

Onsdag den 27. Februar 2008 kl. 1930

Foredrag: ”Søkrigen i Tysk Østafrika 1914-1916”
udgår desværre men kommer til efteråret

i stedet vises filmen

”Kampf um Norwegen”

Kort fortalt er det en tysk dokumentarfilm om angrebet på Norge,
og produceret for Oberkommando der Wehrmacht i 1940.

Filmen forsvandt imidlertid i 1941 og indtil 2005 kendtes kun brudstykker.

I 2005 dukkede hele filmen på mystisk vis op på en netaktion.

Onsdag den 9 April 2008 kl. 1930

Den årlige generalforsamling.

Alle foredrag og generalforsamlingen foregår på Orlogsmuseet

Efter onsdagsforedragene og generalforsamlingen er der mulighed for at få 2 stk.

Smørrebrød med øl og kaffe for i alt 80 kr.

Tilmeldinger til foredragsaftener og generalforsamling til Trine@Kjems.com

Eller telefon 3315-1410. Det skal præciseres, at tilmelding til spisning skal ske
senest mandagen før det pågældende foredrag/generalforsamlingen.